

Példamutató helytörténeti gyűjtemény Ausztriában

Ausztria legnyugatibb tartománya a Svájjal határos, Nógrád megyényi Voralberg, vagyis az Alberg-hágón inneni (nekünk: túli) terület. Ennek Feldkirch nevezetű kisvárosában látogattam meg 1983-ban a városka régi várában berendezett helytörténeti múzeumot. A látottak értékeléséhez tudnunk kell, hogy Feldkirch nem megyeszékhely, hanem Ausztria legkisebb tartományának nagyságban harmadik városa, lélekszáma 22 ezer fő. Magát a múzeumot a város tartja fenn, költségeinek alig egyharmada származik a belépőjegyekből.

A tulajdonképpeni *helytörténeti gyűjtemény* 9 teremben található. Az elsöben a város régi ábrázolásait láthatjuk metszeteken, olajképeken, régi képeslapokon. A legtöbb kép a század elejéről való, de van egy 1595-ből származó városábrázolás is. Ezek a rajzok néprajzi szempontból is érdekesek, régi házak, múlt századokból való viseletek láthatók rajtuk. Itt találkozunk a múzeum alapítójának *Florus Schelkne*ck arcképével.

A második teremben XVII–XVIII. századból való bútorok, a 3–5. teremben pedig XIV–XVII. századi templomi szobrok, festmények fogadják a látogatókat. A 6. terem XVIII–XIX. századi lakásberendezéssel szolgál, festmények, bútorok, régi órák láthatók itt, köztük egy csaknem 250 esztendő, ma is működő falióra. A 7. teremben a XVII. századi ládák, szekrények mellett oklevél, könyvek, írószerszámok, pecsétek is találhatóak. A 9–10. terem ismét az egyházi emlékeké. Elsősorban XIV–XVII. századi tárgyakat és szobrokat találunk itt, de meg kell akadjon a szemünk egy nemcsak régiségével, de szépségével is kitűnő, fából faragott Krisztus-szobron, amely a XII. század második felében készült!

Ezek a tárgyak egytől egyik Feldkirch városából és szűkebb környékéről, az „Albergen inneni” területről valók. Az ódon hangulatot fokozzák a termekben található robusztus, jó félméteres keresztszertű mestergerendák és a több méter vastagságot is elérő falak. A kiállított tárgyakhoz tartozó magyarázó szövegek meglehetősen szűkszavúak, de sehonnán sem hiányoznak.

A múzeum érdekessége a 11. teremben látható *legyvergyűjtemény*. XV–XX. századi íjak, dárdák, kardok, török, pallosok, kezdetleges és tökéletesebb lőfegyverek találhatóak itt többé-kevésbé ötletszerűen összehordva, nem hiányzik még a néprajz sem: XVII–XVIII. századi, agancsból készült lőporszarukkal, valamint indiai, jávai, indonéziai dárdákkal, lándzsákkal, puzdrákkal találkozhatunk.

A gyűjtemény csemegéje azonban a *lakat- és zárgyűjtemény*, amely ugyan csak egyetlen termet tölt meg, de gazdagsága így is lenyűgöző. Ezt az anyagot a száz esztendeje született Anton von Grebner gyűjtötte össze, és az ő családja adományozta 1961-ben a múzeumnak. Régi ládák bonyolult zárszerkezetétől kezdve, sarokvasakon és egyszerű reteszeken keresztül a legkülönbözőbb lakatokig megtalálhatók itt a legkülönbözőbb záruk, amelyek egykor mind-mind a biztonságot, a kisebb-nagyobb vagyon védelmét szolgálták. Szám szerint 99 ajtóakat, 21 kulcs, 14 páros és 3 páratlan ajtózárt, 13 ajtóreteszt és jó néhány szépen kovácsolt vaspánt. A legtöbbjük a XVII–XVIII. századból való, de a legrégibb zárat még a XIII. században kovácsolták. Grebner úr alapos munkát végzett. Egész Voralberg tartományból összeszedte a még föllelhető zárat, de akad néhány a szomszédos Liechtensteinből is. Helytörténeti gyűjtemény tehát ez is, de egyben országos jelentőségű, állítólag nincsen párja egész Ausztriában.

Feltűnt, hogy az egész múzeumból hiányzott Ausztria történelme, nem találkoztam semmi olyasmival, ami nem Feldkirchből való, vagy nem voralbergi lett volna. Nem volt benne semmi kötelességszerű. Érezni lehetett, hogy ennek a városkának és ennek a megyécskének van *saját történelme*, és a kiállítás ezt, vagy legalábbis ennek egy részét akarja bemutatni. Ettől példamutató ez a helytörténeti gyűjtemény.

Halász Péter